

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

5. Expenduntur aliquot casus speciales pro superioris doctrinae clariori
intelligentia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

rum, & vrorum vacantem ex quibus homicidium subsecutum est nullo modo irregularem esse, si debitam adhibuit diligentiam ad homicidium præcauendum; quia hæc actiones non sunt ita de se periculose, vt frequenter homicidia inferant, alijs laicis æquæ ac Clericis interdixit essent, & æquæ laici; ac Clerici irregulares forent homicidio à casu subsecuto. Quod rectè de omnibus negant Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quæritur*. Suar. *disp. 4. §. 6. nu. 14*. Sayrus *lib. 7. c. 5. num. 13*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. vers. sed numquid*, tametsi contra sentiat Caetan. 2. 2. q. 64. art. 8. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Mol. *tract. 3. disp. 7. §. clericus*.

Vnicus tamen casus ab hac regula excipitur contentus in *cap. sententiam Ne Clerici*, vel *Monachi*, & *cap. ita nos de Homicidio*, in quo Clericus irregularis est morte, seu mutilatione eueniente ex officio chirurgiæ, seu medicinæ quantumlibet omnem diligentiam ad euitandam mortem, seu mutilationem adhibuerit. Etenim cum omnibus Clericis in sacris constitutis, Monachis, & Religiosis interdictum sit officium chirurgiæ, vel medici per incisionem, vel aduersionem, quia has personas dedecet hoc officium exercere ob periculum mortis, quod solet huic exercitio annecti, à quo periculo conuenit clericos in sacris, monachos, & religiosos alienos esse, idè quæ irregulares censentur, si ex eorum actione vtopote illicita, & ratione periculi prohibita mors eueniat. Sicut docet Glossa, & Abbas in *dicto cap. ita nos de homicidio*. Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Molin. *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 2*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 3*.

Notanter dixi Clericos in sacris, nam Clerici in minoribus ordinibus constituti tametsi beneficii sint irregularitati non subiciuntur officium chirurgiæ cum incisione, vel aduersione exercentes, si diligentiam adhibuerint ad præcauendum mortis periculum, quia illis non est hoc officium interdictum, vt notauit Molina, & Layman. *supra*. Neque item eam irregularitatem contrahunt, quando necessitas infirmi urget, & non est alius qui illud officium exerceat; quia non erat conueniens ob opus debitum ex charitate irregularitatem imponere. Vt aduertit Auila *dub. 10. conclus. 3. §. 4*. Mol. & Laym. *locus allegatus*. Quapropter ad hanc irregularitatem incurrendam debent clerici in sacris, vel religiosi per se ipsos officium chirurgiæ per incisionem, vel aduersionem exercere abique virgine necessitate, ex qua incisione, vel aduersione mors succedat. Etenim si infirmus non ex aduersione, vel incisione moriatur, sed ex grauitate morbi non est censendus clericus in sacris constitutus aduens, vel incidens irregularis, tametsi in ea actione peccatum contra prohibitionem sibi factam commiserit. Vt docuit Couar. *dicta Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 3. *vers. nam si chirurgus*. Henric. *lib. 14. capit. 3. numero 10*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 1. conclus. 5*.

§. V.

Expenduntur aliqui casus speciales, pro superioris doctrinæ clariori intelligentia.

- 1 Adulter ob cuius causam vxor à marito occiditur, ex communi sententia irregularis est.
- 2 Declaratur textus in cap. sicut & litteris de Homicidio de Presbytero iudente cum femina inhoneste.
- 3 Explicatur Clement. si furiosus de homicidio, qualiter furiosus, infans, vel dormiens excusetur ab irregularitate.
- 4 Qualiter proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum, & casu Paulum occidens, irregularis sit.
- 5 Si petrum percussus non lethaliter, & ipse moriatur, ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, non videtur irregularis, etsi plures contrarium censent.
- 6 Qualiter subministrans cibos, & pocula infirmis, irregularitatem contrahant.

Primus casus est de adultero ob cuius causam vxor à marito occiditur, in quo casu Auila 7. p. *de censur. disp. 5. sect. 3. dub. 3. concl. 1. §. 2. circa finem*. Mercado *de contractib. cap. 4. pag. 11. vers. Et dub. esse privilegio*. Henric. *lib. 14. c. 10. in fine*. Petr. Nauarr. *lib. 2. cap. 3. num. 363*. negant irregularem esse, tametsi præuideat periculum mariti, cui se, vel vxorem exponit, quia illa non est causa sufficiens, vt maritus propria autoritate veller vxorem, vel adulterum occidere.

Nihilominus communis sententia hunc adulterum irregularitatis damnat, si remerè ad vxorem accessit debita diligentia ad præcauendum mortis periculum non adhibita. Si-

cut docuit Couar. 2. p. *dicta Clement. si furiosus* §. 4. num. 10. Nauarr. *c. 27. num. 238*. Ioann. Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 41*. Sayrus *lib. 7. c. 6. n. 26*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 14*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 10. n. 2*. declinamque id referre Nauarr. à Pio V. cum in sacra Pœnitentiaria hic casus controuerteret. Ratio est, quia adulter præuidens vxoris interficiendæ periculum, illius interfecitiois indirectæ causa est eam tali periculo exponens. Sicuti censendus esles indirectæ causa mortis, si aliquem suaderes, vt ea via incederet, quæ esset periculum probabile esse à latronibus interficiendum, vel si ei iniuriolam aliquam actionem ab alio factam referres, ex qua suspicareris mouendum esse ad pattandum homicidium. Hinc deducitur te irregularem fore, si maritum aggredientem interficias in tui, vel vxoris defensionem, dummodo huius interfecitiois periculum præuideres, quæ diligentiam adhiberes ad vitandum, quia iniquæ, & illicitæ prædictæ interfecitiois periculo te exposuisti, in quo illa interfecitio esto in defensionem fuerit facta; in causa tamen voluntaria fuit, & iniqua, atque ad hoc sufficiens ad irregularitatem inducendam. Sicuti si contumeliosus aliquem prostratus credens inde arripitum occasione ad te occidendum irregularis esles cum sic læsulum aggredientem interfecitiois: Vt benè tradit Nauarr. *cap. 27. num. 238*. & *lib. 5. conclus. 3. de homicidio in 2. edit.* Guicci. *lib. 2. canon. 29. cap. 6. num. 43*. Molina *tract. 3. disp. 7. §. 2. num. 5*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 12*. Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 10. num. 2*. Tametsi contrarium sentiant Sotus *lib. 5. de instit. q. 1. art. 9*. Henric. *lib. 14. c. 10. n. 3*. Lessius *lib. 2. cap. 9. n. 105*. Auila *disp. 6. sect. 1. dub. 3. concl. 2*.

Secundus casus continet explicationem Textus in *cap. sicut & litteris de homicidio*, ybi quidam Presbyter declaratur irregularis; eo quod mulierem prægnantem qua cum contraxerat consuetudinem inhonestam, & quam asserbat se concepisse ex eo per zonam arripuerit quasi iudens, ex qua arripitione factus mortuus fuit. Nam ibi non imponitur irregularitas, quia ludus fuisse inhonestus, sed quia fuit noxus, & periculosus, quod periculum præuidisse, & cum nullam adhibuerit diligentiam ad illud præcauendum, merito censetur causa abortus fuisse, atque adeo irregularis Sicuti tradit Couar. *Clement. si furiosus* 2. p. §. 4. num. 10. *vers. quinto*. Henric. *lib. 14. c. 15. n. 4*. Suar. *disp. 4. §. 6. num. 11*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 6*.

Tertio explicanda est *Clement. si furiosus de Homicidio*, ybi furiosus, infans, vel dormiens (& idem est de ebri) exculantur ab irregularitate homicidij, si cum sanæ mentis essent non præuiderunt se illius periculo exponi, aut si illo præuiso debitam in illo præcauendo diligentiam fecerunt, quia occiso inducens irregularitatem debet esse aliquo modo volita, quod esse non potest, nisi præcognita fuerit. Quapropter in foro ciuili hi non tenentur de homicidio legitime iudicari, ff. ad leg. Corneliæ de sicarijs. Et hoc intelligendum est tametsi culpabiliter in ebrietatem, vel amentiam incidissent vt aduertit Couar. 2. p. *dicta Clement. §. 4. num. 10*. & 4. Nauarr. *cap. 27. num. 237*. Henric. *lib. 14. cap. 1. c. numero 7*. Auila 7. p. *disp. 6. sect. 1. dub. 12*. & 15. Secus esset, si præuiso periculo non ad illud præcauendum. Vt decidit *cap. quæ situm de pœnitent. & remissionib. & cap. consilium 2. quæst. 5*. Et notauit Suar. *disp. 4. §. 6. de irregular. sect. 1. num. 12*. & Doctores nuper relati, quia ratione negligentiz ea occiso indirectè est voluntaria. Quod si dubium sit, an occiso facta sit tempore furoris, vel sanæ mentis, siquidem occidens lucida habet intervalia, vel vino arripit solet in foro externo pendet ex qualitate, & circumstantiis eius. Tradit Couar. *4. decretal. 2. part. cap. 2. num. 5*. Auila *supra*, qui optime addit, si pensaris omnibus fuerit dubium potius iudicandum est tempore furoris occidisse, iuxta ea quæ tradit Anton. Gomez tom. 3. *varijs. cap. 1. num. 71*. Ex quo capite excusatur ab irregularitate puer maior septennio alium occidens de quo dubitabatur, an plenum habuisset usum rationis. Argum. desumpto ex doctrina Bart. in *leg. non solum §. sed vt probari. ff. de Noui operis nunciat.* ybi inquit delictum quod potest fieri tempore licito, vel illicito accusantem teneri probare factum esse tempore illicito, & punibili. Sicuti tradit Henric. *lib. 14. cap. 3. m. 4. in comment. lit. T. Auila 7. p. disp. 6. sect. 1. dub. 13. concl. 3*.

Quarto inferitur decisio illius quæstionis, an irregularis proiciens sagittam intentione vulnerandi Petrum & casu ibi aderat Paulus qui occisus fuit? Dicendum est si tibi constituit ibi adesse hominem, quom tamen credidisti esse Petrum, & nullum alium sine dubio irregularis es, quia ea sagittæ projectio ex intentione vulnerandi hominem procedit, quinimo si habuisti intentionem occidendi Petrum, & Paulus fuit occisus satis probabile est, te incurrisse irregularitatem ex homicidio voluntario. Vt docet Suar. *disp. 4. §. 6. sect. 6. numero 18*. Secus esset, si proiecisses sagittam animo occidendi feram, & debitam diligentiam apposuisti, ne hominem occideres, quia eo casu occiso hominis tibi voluntaria non est, etiam indirectè, vt tradit Couar.

De cooperantibus ad homicidium, vel mutilationem, qualiter contrahant hanc irregularitatem?

- 1 Si determinatio occidere, & mutilare insulas tantum mitigationem, non est irregularis.
- 2 Cum plures associatim concurrunt, ad occisionem, percussorem lethalius irregularis est. Si nullus cognoscitur vulnus lethale infixisse, qui dubius fuerit se reputare debet irregularem.
- 3 Si certo constat quis vulnus lethale infixit, ceteros associantes excusat. ab irregularitate.
- 4 Verius est excusari non debere.
- 5 Satis si fundamento opposito.
- 6 Quod si Parochus vulnus lethale infixit, ex quo tamen vulneratus mortuus non est, sed ex vulneribus acceptis a parochianis, an censetur irregularis.

DE mandante, & consulente superius diximus loquentes de irregularitate ex homicidio voluntario. Solim aduerto consulentem, & mandantem excusari posse a peccato, & consequenter ab irregularitate; si determinato patre occisionem consulat, & precipiat mutilationem esse contentum, quia eo casu non mandat mutilationem absoluit, sed mandat, & consulit ne vitra mutilationem progredatur, quod illicitum non est positio quod alia via ab occisione dimoveri non potest.

Difficultas est, An pluribus associatim concurrentibus ad occisionem Petri non consilio, sed ex repentina occasione omnes irregulares fiat, etiam illi, qui nullum intulerunt vulnus? In qua difficultate dicendum est percussorem lethalius irregularem esse irregularitate orta ex homicidio voluntario, vel casuali iuxta intentionem quam habuit. Si vero nullus cognoscitur qui vulnus lethale infixit, qui dubius fuerit reputare se debet irregularem. *Cap. ad audientiam de Homicidio.* Quapropter Iudex ignorans quis illorum vulnus lethale infixit, omnes reputat homicidas, quia omnes in rixando deliquerunt, esto non pena ordinaria, sed arbitraria eos condemnare debeat. Vt multis allegatis docet Couarru. *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1.* Secus esset si post diligentem inquisitionem non cognosceret qui in rixa fuerunt inuenti, quia tunc omnes absolueri debent, ne se periculo exponant puniendi omnino innocentes, vt notauit Villadiego *cap. 6. num. 4. vers. sed primo.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine.* Maiol. *lib. 1. cap. 48. §. 1. num. 9.* Suar. *disp. 45. sect. 3. dub. 3. conclus. 1.* Qui omnes fingunt casum, quando ex aliqua domo in qua habitant quatuor homines proiectus est lapis, ex cuius ictu aliquis mortuus est, & nullo modo constat, quis illum proiecerit, omnes absoluantur ab irregularitate, & poenae quia equius est vnum nocentem tolerare, quam tres innocentes damnare.

Quod si certo constiterit quis vulnus lethale infixit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Couarru. aliis relatis in *Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 1. vers. secundus casus* non fore irregulares. Dicitur quia insignis vulnus lethale tenet de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percussione ex *Textu in leg. cum Mela. §. sed & si seruimus. ff. Ad legem Aquilianam. & in leg. si rixatus. ff. de homicid. rixatus.* Ergo cum liberi sint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundo probari potest ex *cap. significasti el. 2. de Homicidio*, vbi Parochus excusatur ab homicidio, & irregularitate si non infixit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis subito interit.

Verum est haec sententia probabilis sit, probabiliorem existimo hos cooperatores esse nullum lethale vulnus infixit, irregulares fore, quia negari non potest sua praesentia auxilium, & fauorem occisori tribuisse, & occisum impedisse, ne se defenderet, ac proinde omnes iudicandi sunt secundum canones rei homicidii, & irregularitati subiecti ex *Textu in cap. si quatuor homines 23. q. 8.* Et tradit Glossa *ibi* Navar. *cap. 27. num. 224. §. Decimo. & conf. 31. de homicid. in fine.* Maiol. *lib. 5. de irregular. cap. 48. §. 4. numero 7.* Henric. *lib. 14. cap. 14. num. 2. §. 3.* Suar. *disp. 45. sect. 3. num. 9.* Auila 7. p. *disputat. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 4.* Coninch. *disput. 18. dub. 8. numero 70.*

Neque obstant contraria. Fatemur equidem iure ciuili non puniri hos cooperatores vt homicidas; bene tamen secundum statuta canonum quoad poenam irregularitatis, vt in *suprad. cap. si quatuor homines* habetur. Minus obstat *Textus in cap. significasti*, nam ille Parochus separatim, & diuim vulnus infixit, & non lethale, neque cooperatus fuit vilo modo ad occisionem, sed alij parochiani superuenientes abque eius voluntate subito latronem interfecerunt, ideoque Parocho mors non tribuitur. Secus dicendum, cum omnes per modum vnius concurrunt.

Couarr. dicta Clement. si furiosus 2. part. §. 4. num. 10. Suar. dicta. sect. 6. num. 14.

Quinto deciditur, an censendus sis irregularis ex eo quod Petrum non lethaliter vulneraueris, si ipse Petrus moriatur ex sua intemperantia, vel ex negligentia medici, vel aliunde? Affirmant S. Anton. 3. part. tit. 28. capite 2. in principio Nauar. cap. 27. numero 223; Henric. lib. 14. capite 14. numero 4. Gutier. lib. 2. canon. qq. capite 6. numero 93; Molina tractatu 3. disputat. 32. a numero 2. Auila 7. parte disputat. 6. sect. 1. dubio 3. concl. 2. Layman libro 3. sectione 5. tractatu 3. capite 3. numero 10. circa finem. Ducuntur, quia medio illo vulnere iniuste illato occasionem praebuisti Petro, vt moretur, neque enim ei mors eueniret, nisi vulnus accepisset, ergo vulnus fuit causa saltem partialis suae mortis.

Ceterum est dicta sententia sit satis probabilis, probabiliorem iudico quae te in hoc casu ab irregularitate excusat. Vt docuit Syluest. verbo homicidium 2. quae. 22. Caietan. 2. 2. quae. 64. art. 8. & ibi Acagon. Sotus libro 5. de iustu. quae. 1. art. 9. Lessus lib. 2. de iustu. capite 9. numero 102. Suarez disputat. 4. sect. 6. numero 19. Egidius Coninch. disputat. 18. num. 70. & 86. Gaspar Hurado de irregular. difficult. 8. num. 31. Et colligitur ex *cap. exhibitum de Homicidio*, vbi ab irregularitate excusatur puer insequens alium ex cuius infectione insecutus cecidit, & capite vulneratus propter imperitiam medicorum, & propter patris incuriam illum laboribus, & sudoribus exponens mortuus est. Neque est certum excusari ibi puerum ratione aetatis; supponitur enim doli capax, & lapidem proiectile non intentione vulnerandi, sed timorem incuriendi, verius namque est excusari, quia mortis causa proxima non fuerit, est occasione praebuisset. Sed apertius probatur ex *capite studeat. §. 0. dist. vbi* Presbytero percussente Diaconum equitatem, qui diaconus ex equo cecidit, & ceruicis fractione interit mandatur examinari, an Diaconus fuerit percussus ad mortem, & ex illa percussione mortuus sit, nam eo casu deciditur irregularem fore. At si reperitur diaconum non fuisse percussum ad mortem, iniungitur Presbytero poenitentia ad tempus. Ecce qua ratione ex vulnere non lethali occasione tamen morti praebente irregularitas non contrahitur. Ratio vero est; ad incurandam irregularitatem non sufficit vtrunque occasione mortis praebere, sed oportet occasionem proximam esse, ex qua mors sequatur. At cum vulneratus non ex vulnere, sed ex intemperantia, alioue medicamento nocuo interit, vulneratus non est adhibenda mors. Secus esset, si ex eo vulnere febris excitaretur, quae vulneratum peremisset, vel si simul cum illo vulnere aliud vulnus superueniret, ex cuius coniunctione primum vulnus ad mortem concurreret saltem vt breuiori tempore succederet, vel si deficienter medico, aut chirurgo ex illo vulnere alicui non lethali lethale factum est; quia in his omnibus casibus conuincitur vulnus primum causam esse mortis proximam. Discernere autem an vulnus lethale sit, vel non, & ad mortem conueniat ad medicos pertinet. Vt docuit Felin. *capite presbyterum de Homicidio*, Auila 7. parte disputat. 6. sect. 1. dub. 5. conclus. 3. cum Glossa in lege 1. verbo de puls. Cod. de emend. seru. vbi ait non esse censendum vulnus lethale, si vulneratus finito triduo post vulnus acceptum pedibus ambulauit. Et in *capite pratoris de clerico percussore* dicitur vulneratum non praesumi ex vulnere decessisse, si post octo menses a vulnere suscepto decesserit. Secus si breui tempore mortuus fuerit: & facit *cap. si quae femina §. 0. dist.* In casu tamen dubio censendus est vulneratus irregularis. *Cap. ad audientiam. & capite significasti de Homicidio.*

6 Sexto inferitur quid dicendum sit de subministrantibus cibos, & pocula infirmo. Hi namque si aliquam medicinam infirmo exhibeant maxime contra praescriptum medici, ex qua notabiliter mors acceleretur, sine dubio irregulares erunt, nisi ignorantia excusetur, quia aetione peccaminosa ad mortem infirmi iuuant. Sicuti tradit Villadiego de irregular. cap. 6. vers. item de seruientibus numero 39, Couarru. 2. part. *Clement. si furiosus §. 4. num. 3.* Nauar. *capite 27. numero 128.* Henric. lib. 14. capite 14. numero 5. Auila 7. parte disputat. 6. sect. 1. dub. 8. Nullus tamen est scrupulus habendus ex eo quod mutaueris, vel reuolueris infirmum animo subministrandi cibum, vel vt commodius quiescat, esto inde aliquantulum mors accelerata sit; quia nec notabiliter acceleratur, neque infirmus tenetur ob eam leuem accelerationem excusandam tantam incommoditatem sustinere, vt notarunt Henric. & Auila *supra. Sayrus lib. 7. capite 6. num. 13.*